

Grön omsorg

Svenska kommunernas behov och attityder

April 2009

Sammanfattning av resultaten

Undersökningens syfte har varit att kartlägga svenska kommuners behov av omsorgstjänster. Utgångspunkten är de fyra grupper av omsorgstagare som bedöms vara de främsta målgrupperna för Grön omsorg – personer med funktionshinder, vuxna med missbruksproblem/kriminalitet, barn och unga samt äldre.

Äldre den största gruppen men större inslag av privata aktörer i övriga

Äldreomsorgen bedrivs till allra största del i kommunal regi. Fyra av tio kommuner tycker inte att den egna kommunens omsorg når mångfald när det gäller att anlita olika aktörer. Övriga målgrupper består av färre personer, men en högre andel av kommunerna köper omsorgstjänster från privata aktörer för dessa grupper.

Större kommuner samarbetar i större utsträckning med privata aktörer

Mindre kommuner har i större utsträckning valt att genomföra all omsorg i kommunal regi, jämfört med befolkningsmässigt större kommuner. Motsvarande skillnad finns även mellan olika landsdelar – Norrlandskommuner utför en större andel av omsorgen i egen regi, jämfört med övriga regioner.

Ett ökat omsorgsbehov i flertalet kommuner

Undersökningen visar att behovet av omsorgstjänster för *samtliga* målgrupper kommer att öka i kommunerna under de närmaste tre åren, tydligast är ökningen för grupperna äldre och funktionshindrade. Ökningen bedöms i större utsträckning ske i mindre kommuner än i större.

Grön omsorg – nytt och intressant begrepp

Majoriteten av respondenterna har inte hört talas om begreppet Grön omsorg. Trots detta anser nära hälften av kommunerna att Grön omsorg skulle kunna vara ett intressant alternativ för grupperna funktionshindrade, kriminalitet/missbruk samt barn/ungdomar.

De typer av verksamheter som bedöms vara mest aktuella är familjehem och daglig verksamhet.

Innehållsförteckning

1	Inledande om kartläggningen	1
1.1	<i>Bakgrund</i>	1
1.2	<i>Syfte och frågeställningar.....</i>	2
1.3	<i>Avgränsningar.....</i>	2
1.4	<i>Genomförande.....</i>	2
1.5	<i>Begrepp och förkortningar.....</i>	7
2	Omsorg i kommunerna – hur ser det ut idag?.....	9
2.1	<i>Personer med funktionshinder</i>	9
2.2	<i>Vuxna med missbruksproblem</i>	14
2.3	<i>Barn och ungdomar</i>	18
2.4	<i>Äldre</i>	22
2.5	<i>Hur köper kommunerna in omsorg?.....</i>	26
2.6	<i>Omsorgen i kommunerna – en sammanfattning av nuläget.....</i>	29
3	Framtida behov	30
3.1	<i>Utveckling av behovet.....</i>	30
3.2	<i>Vilken grupp har störst omsorgsbehov?.....</i>	31
3.3	<i>Framtida behov – sammanfattning.....</i>	32
4	Kommunerna och Grön omsorg.....	33
4.1	<i>Kännedom om Grön omsorg.....</i>	33
4.2	<i>Intresse för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg.....</i>	34
5	Sammanfattning och slutsatser.....	37
5.1	<i>Sammanfattning av resultaten.....</i>	37
5.2	<i>Hur går man vidare? Några råd på vägen.....</i>	41

Bilagor

1 Inledande om kartläggningen

1.1 Bakgrund

Fler människor vill ha närproducerad mat, rekreation i en levande landsbygd och ett öppet landskap. Det innebär många affärsmöjligheter för företagare inom de gröna näringarna. Grön omsorg växte fram som ett område med utvecklingspotential då LRF, Lantbrukarnas Riksförbund genomförde ett nationellt projekt inom Natur & Hälsa åren 2004 – 2006. Det visade sig att man hittat framgångsrika koncept i både Holland och Norge där man kombinerar lantgårdens resurser och anpassade sysslor med omsorgsverksamhet. Det finns stora utvecklingsmöjligheter för liknande koncept i Sverige.

Grön omsorg definieras av LRF som ”*meningsfull sysselsättning på gårdar i lantlig miljö för människor med särskilda behov*”. Med människor avses de som på olika sätt berörs av Socialtjänstlagen. Det finns gårdar som redan arbetar på det viset och LRF vill bidra till att utveckla Grön omsorg. Det är ett långsiktigt arbete där Grön omsorg behöver göras mer känt och fler Grön omsorgsgårdar växa fram. Idag vänder sig de gårdar som är igång i första hand till kommunernas vård- och omsorgsförvaltningar.

Sveriges kommuner har det yttersta ansvaret att ordna stöd och service till personer som berörs av Socialtjänstlagen. Kommunerna ses som de primära köparna av Grön omsorg medan LRF:s medlemmar ses som leverantörer. Inom Grön omsorg har LRF med utgångspunkt i Socialtjänstlagen (SoL) identifierat fyra målgrupper, funktionshindrade, missbruk och kriminalitet, barn och ungdomar samt äldre. Det finns lika många sätt att bedriva Grön omsorg som det finns gårdar. Varje gård är unik med sin gårdsmiljö, produktion, aktiviteter, ambition och drivkraft hos lantbrukaren. En gemensam förutsättning är dock att Grön omsorg drivs på ett jord- eller skogsbruk där lantbrukaren kombinerar omsorgen med anpassade sysslor på gården efter varje omsorgstagares individuella behov.

Denna kartläggning har gjorts eftersom LRF har önskat få en ökad kännedom om marknaden för Grön omsorg – för att i sin tur kunna bidra med kunskap och rekommendationer till sina medlemsföretag.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att kartlägga svenska kommuners omsorgsbehov i termer av hur ser det ut i svenska kommuner idag, vilka behov ser de inför framtiden och vilket intresse finns det för att arbeta med Grön omsorg.

En nedbrytning av syftet resulterar i följande specifika frågeställningar:

- Hur ser omsorgssituationen ut i svenska kommuner idag?
- Vilka behov har svenska kommuner inom omsorg?
- Vilket intresse finns för att lägga ut dessa tjänster på Grön omsorg?

1.3 Avgränsningar

Denna undersökning avser personer som på olika sätt berörs av socialtjänstlagen där landets kommuner har det yttersta ansvaret att ordna stöd och service. I undersökningen tittar vi på fyra målgrupper som har identifierats av LRF med utgång i socialtjänstlagen; funktionshindrade/personer med funktionsnedsättning, vuxna med missbruksproblem/kriminell bakgrund, barn och ungdomar samt äldre.

1.4 Genomförande

Undersökningen har genomförts som en telefonundersökning riktad mot 100 slumpmässigt utvalda kommuner i Sverige. Undersökningen genomfördes under perioden januari till mars 2009 av CMA - Centrum för Marknadsanalys AB, se www.cma.nu för mer information. Inför samtalen togs en intervjuguide fram av CMA som godkändes av ansvarig på LRF. Inkomna svar har registrerats i en databas och analyserats med hjälp av programvaran SPSS. Vid CMA har Mårten Jacobson varit ansvarig projektledare med bidrag av Johan Lilliecreutz och Johanna Svanberg vid analysen. Jenny Svensson har fungerat som kontaktperson vid LRF.

1.4.1 Svarsanalys

Intentionen då projektet planerades var att intervjua den person i varje kommun som hade övergripande ansvar för den omsorg som berör de fyra målgrupperna (personer med funktionshinder, vuxna med missbruksproblem, barn/ungdomar samt äldre).

Under fältarbetets gång noterades dock att kommunernas organisation inom området omsorg ser mycket olika ut. I ett fåtal kommuner kunde en person med ett övergripande ansvar för området identifieras, men i flertalet kommuner saknades en sådan funktion. Det fanns helt enkelt i många kommuner ingen person som kunde besvara frågor för samtliga målgrupper. För att få bra och adekvata uppgifter valde vi att, i de fall då det krävdes, genomföra intervjuer med flera olika personer i samma kommun. Därför har intervjuer genomförts med allt från en till fyra personer från samma kommun. I några kommuner har vi inte kunnat nå ansvariga för samtliga målgrupper.

Denna situation speglar även rapporteringen av resultaten, som redovisas separat för varje målgrupp.

Totalt har 202 intervjuer genomförts med ansvariga tjänstemän från 104 svenska kommuner.

Respondenternas ansvarsområden	Antal
Personer med funktionshinder	98
Missbruk/kriminalitet	92
Barn och ungdomar	86
Äldre	95

I tabellen nedan visas hur förhållandet ser ut mellan respondenterna och vilka målgrupper de kunnat svara för. Av tabellen går att utläsa att den ansvariga för funktionshindrade i 39 procent av intervjuerna kunnat svara för målgruppen kriminalitet och missbruk, i 38 procent av fallen svara även för barn och ungdomar samt i 61 procent av fallen kunnat svara för äldre. Det förefaller som att ansvariga för funktionshindrade och äldre i större utsträckning är samma personer medan ansvariga för kriminalitet och missbruk (gruppen kallas i rapporten även ”vuxna med missbruksproblem”) samt barn och ungdomar är samma personer.

	Funktions- hindrade	Krim/ Missbruk	Barn/ Ungdom	Äldre
Funktionshindrade	100%	41%	43%	63%
Krim/Missbruk	39%	100%	80%	33%
Barn/Ungdom	38%	75%	100%	33%
Äldre	61%	34%	36%	100%

Urvalet i undersökningen representerar Sveriges kommuner väl med små avvikelser. Ett urval på 100 respondenter ger en statistisk felmarginal på upp till 8 procent, det vill säga om 72 procent svarar ”Ja” på en Ja/Nej-fråga ligger det sanna värdet som mest inom intervallet 64 – 80 procent.

Drygt hälften av kommunerna i undersökningen har mindre än 20 000 invånare att jämföra med riksgenomsnittet på knappt sex av tio.

Figur 1.1 *Antal kommuninvånare.*

Invånare	Under- sökning	Sverige	Differens
Antal	104	290	
Mindre än 20 000	55%	59%	-4%
Mer än 20 000	45%	41%	4%

Även geografiskt, uppdelat på län och region representerar undersökningen Sveriges kommuner väl. Undersökningen avviker inte med mer än tre procentenheter varken på regions eller på länsnivå.

Figur 1.2 *Region.*

Region	Under- sökning	Sverige	Differens
Antal	104	290	
Norrland	22%	19%	3%
Svealand	32%	33%	-1%
Götaland	46%	48%	-2%

Figur 1.2 Län.

Län	Under- sökning	Sverige	Diff.
Antal	104	290	
Blekinge	2%	2%	0%
Dalarna	5%	5%	0%
Gotland	1%	0%	1%
Gävleborg	4%	3%	0%
Halland	3%	2%	1%
Jämtland	2%	3%	-1%
Jönköping	2%	4%	-3%
Kalmar	3%	4%	-1%
Kronoberg	3%	3%	0%
Norrboten	4%	5%	-1%
Skåne	10%	11%	-2%
Stockholms	9%	9%	0%
Södermanland	4%	3%	1%
Uppsala	2%	3%	-1%
Värmland	5%	6%	-1%
Västerbotten	8%	5%	3%
Västernorrland	5%	2%	2%
Västmanland	5%	3%	1%
Västra Götaland	16%	17%	-1%
Örebro	3%	4%	-1%
Östergötland	7%	4%	2%

Tittar vi på indelningen av kommuner i kommuntyper kan vi se en viss överrepresentation för övriga kommuner med mellan 12 500 till 25 000 invånare medan pendlingskommuner är något underrepresenterade. För övriga kommuntyper representerar undersökningen riksgenomsnittet väl.

Figur 1.3 Typ av kommun.

Kommungrupp	Under- sökning	Sverige	Differens
Antal	104	290	
Storstäder	3%	1%	2%
Förortskommuner	13%	13%	0%
Större städer	13%	9%	3%
Pendlingskommuner	7%	14%	-7%
Glesbygdskommuner	13%	13%	0%
Varuproducerande kommuner	12%	14%	-2%
Övr. kom., > 25 000 inv.	11%	12%	-1%
Övr. kom., 12 500 - 25 000 inv.	17%	13%	5%
Övr. kom., < 12 500 inv.	12%	11%	1%

Definitioner av målgrupperna redovisas i bilaga 2.

1.4.2 Enkät

Enkäten har tagits fram i samarbete med LRF och innehåller fyra frågeområden: nuläges-situationen, upphandling av omsorgstjänster, framtida behov, samt frågor om Grön omsorg. Enkäten bifogas i bilaga 2.

1.5 Begrepp och förkortningar

Daglig verksamhet

Individuellt behovsprövad insats som ges till vissa personer med stöd av LSS. Insats i form av sysselsättning för personer med funktionsnedsättning som är *i yrkesverksam ålder* och som inte förvärvsarbetare eller studerar.

Dagverksamhet

Individuellt behovsprövad insats som kan ges med stöd av SoL, till vuxna personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar *oavsett ålder*. Bistånd i form av sysselsättning, gemenskap, behandling eller rehabilitering under dagtid utanför den egna bostaden.

Kundval, valfrihetssystem

Ett kundvalssystem innebär att kommunen godkänner eller certifierar ett antal utförare/aktörer inom omsorg. Omsorgstagare får sedan välja vilken av aktörerna som bäst passar de egna behoven.

LSS

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

LVU

Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Medelvärde och median

Både medelvärde och median visar ett *genomsnittligt* värde. För att beräkna medelvärdet summerar man alla värden och dividerar med antalet personer som har besvarat frågan.

Medianen är det med mittersta värdet då alla svar sorteras i stigande ordning. I vissa fall är medelvärde att föredra och i andra fall medianvärdet. Median kan i vissa fall ge ett bättre svar än medelvärdet på vad som är ”normalt”, till exempel om svaren för en fråga har en sned fördelning med många höga eller låga värden. I rapporten används medelvärdet för att beskriva genomsnittet om inget annat nämns.

Offentlig upphandling, ramavtal, entreprenad

Kommunen konkurrensutsätter den egna verksamheten och låter privata aktörer lägga anbud på hela eller delar av omsorgen.

SOL

Socialtjänstlagen (2001:453).

2 Omsorg i kommunerna – hur ser det ut idag?

I följande kapitel beskriver vi hur situationen beträffande omsorg ser ut i kommunerna idag. Respondenterna har tillfrågats om hur många personer som har rätt till omsorg, vilka aktörer som utför verksamheten samt hur väl kommunerna anser sig ha möjlighet att tillhandahålla den omsorg som behövs.

Resultaten redovisas separat för varje målgrupp. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av nuläget.

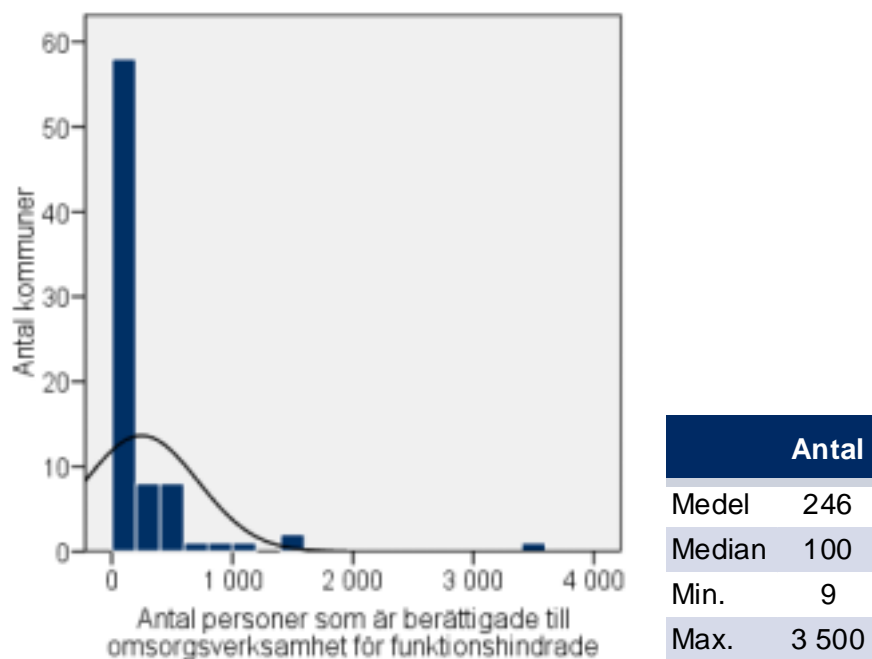
2.1 Personer med funktionshinder

Följande sidor handlar om personer som har rätt till omsorg för funktionshindrade enligt LSS, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

2.1.1 Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet

Figur 2.1 *Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för funktionshindrade?*

Bas: 80 kommuner (18 kommuner har ej besvarat frågan).

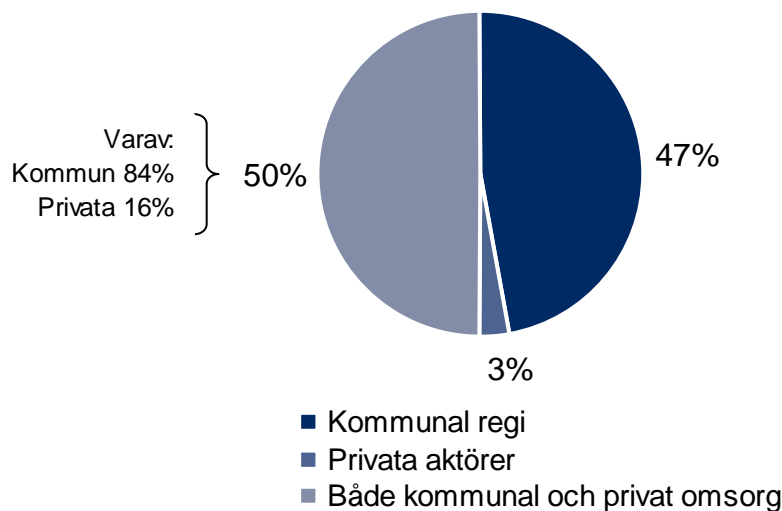

De svarande har tillfrågats om hur många personer i den egna kommunen som är berättigade till omsorg för personer med funktionshinder. Ovanstående graf visar fördelningen av svaren. Som synes i grafen är det vanligaste att det finns färre än 200 personer i målgruppen per kommun (i 58 av 80 kommuner). Antal personer varierar från som minst nio personer upp till 3 500.

I genomsnitt finns 246 personer i varje kommun (median 100 personer). Överfört på riksnivå skulle detta innebära att målgruppen består av cirka 71 000 personer totalt.

2.4.2 Vem utför omsorgen?

Figur 2.2 *Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?*
Bas: samtliga 98 kommuner.

Som vi ser i diagrammet ovan bedrivs omsorgsverksamheten för funktionshindrade i nästan samtliga kommuner antingen enbart av kommunen alternativt av såväl kommunala som privata utförare. Med privata utförare menas att någon annan än kommunen är huvudman för verksamheten. Exempel på privata aktörer kan vara enskilda entreprenörer (inom exempelvis Grön omsorg), ideella föreningar, vårdföretag, stiftelser etcetera.

I ungefär hälften av kommunerna bedrivs all verksamhet för funktionshindrade i kommunal regi. I nästan lika många kommuner tillämpas en kombination av kommunala och privata aktörer. I tre procent av kommunerna bedrivs all verksamhet i privat regi.

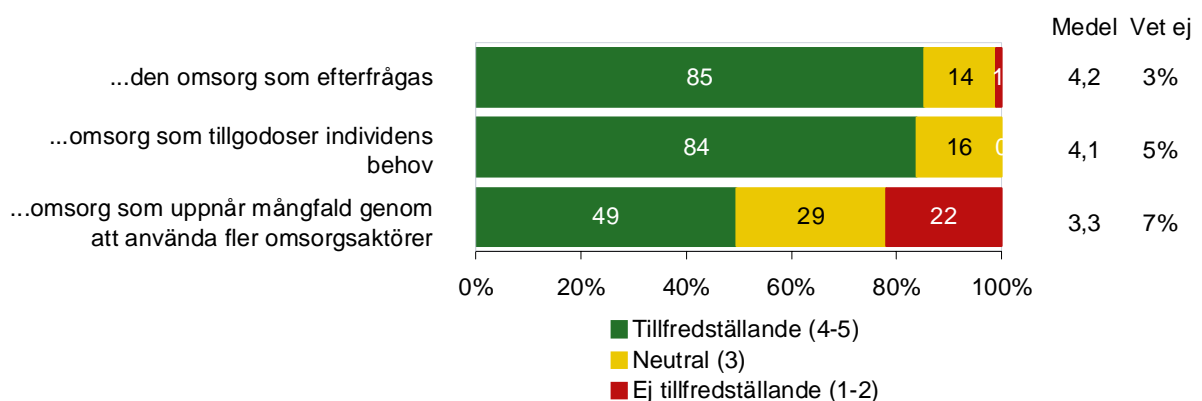
I de kommuner där man tillämpar en kombination av kommunala och privata aktörer, är det vanligast att merparten av omsorgen utförs i kommunal regi. I genomsnitt svarar kommunen för 84 procent.

Kommuner i Götaland tillämpar i högre utsträckning än övriga regioner en kombination av kommunala och privata aktörer.

60 procent av de kommuner som har mindre än 20 000 invånare uppger att all omsorg för funktionshindrade utförs i kommunal regi. Motsvarande andel i kommuner med fler invånare är 29 procent.

2.1.2 Utvärdering av omsorgen

Figur 2.3 *Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...?*
Bas: samtliga 98 kommuner.

Kommunerna har fått bedöma hur bra den egna omsorgen är när det gäller personer med funktionshinder. I diagrammet ovan redovisas hur stor andel som är nöjda (grönt), neutrala (gult), respektive missnöjda (rött) med den egna insatsen.

Flertalet kommuner tycker själva att de kan tillhandahålla den omsorg som *efterfrågas* och som *tillgodoser individens behov*. Däremot råder delade meningar om huruvida man tillhandahåller en omsorg som når *mångfald genom att använda flera aktörer*. Mer än var femte kommun tycker inte att man uppnår mångfald i den bemärkelsen. Med mångfald menas här att kommunen inte genomför all omsorg i egen regi, utan även samarbetar med privata aktörer, som utför delar av omsorgen. Exempel på privata aktörer kan vara enskilda entreprenörer (inom exempelvis Grön omsorg), ideella föreningar, vårdföretag etcetera.

Norrlandskommuner anser i mindre utsträckning att man tillhandahåller omsorg som uppnår mångfald genom att använda fler aktörer, jämfört med Svealand och Götaland. Små kommuner (färre än 20 000 invånare) instämmer i lägre grad än större kommuner i att omsorgen når mångfald.

Kommuner som i dagsläget upphandlar tillsammans med andra kommuner är *något* mindre nöjda med mångfalden i omsorgen, jämfört med kommuner som upphandlar tjänsterna på något annat sätt.

2.1.3 Sammanfattande resultat för målgruppen

Figur 2.4 Omsorg för personer med funktionshinder – jämförelse mellan grupper.
Bas: samtliga 98 kommuner.

Mångfald för personer med funktionshinder	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Små kommuner (<20 000 invånare)	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Stora kommuner (>20 000 invånare)	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Norrland	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Svealand	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Götaland	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel

I varje kommun finns i genomsnitt 246 personer som har rätt att erhålla omsorg för funktionshindrade enligt LSS. I dagsläget är det vanligast att omsorgen utförs av kommunen, medan privata entreprenörer har en ganska liten andel av marknaden.

Mer än var femte kommun tycker inte att man kan erbjuda en omsorg där vårdtagaren kan välja mellan olika alternativ.

I ovanstående tabell har vi jämfört marknaden för målgruppen i olika typer av kommuner. Grönt innebär att dessa kommuner överlag har ett större inslag av privata omsorgsalternativ, jämfört med genomsnittet i Sverige. Rött betyder att kommunen driver omsorgen i egen regi i större utsträckning än genomsnittet. Även kommunens egen utvärdering av hur väl man

uppnår mångfald vägs in i bedömningen av hur marknaden ser ut för entreprenörer inom Grön omsorg som vill bedriva omsorg för funktionshindrade.

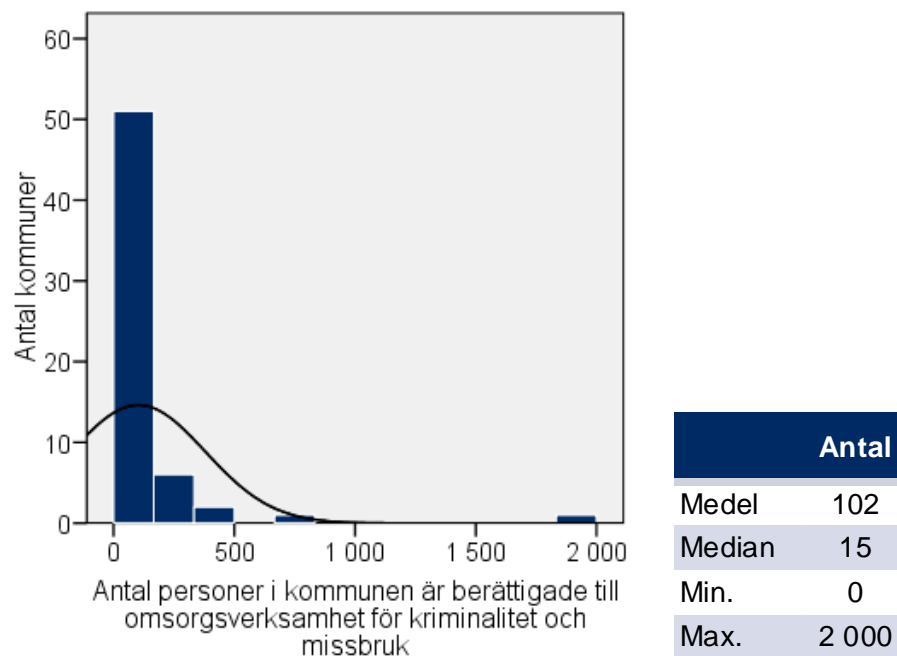
Som visas i tabellen har större kommuner överlag ett något större utbud av omsorgsalternativ, jämfört med små kommuner. Det är vanligare att privata entreprenörer har avtal med kommunen om att utföra omsorg för funktionshindrade i Götaland än i Norrland.

2.2 Vuxna med missbruksproblem

Gruppen vuxna med missbruksproblem innefattar personer (21 år eller äldre) med problem relaterade till missbruk av alkohol, läkemedel eller narkotika och som får individuellt behovsprövade insatser av socialtjänsten.

2.2.1 Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet

Figur 2.5 *Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för kriminalitet och missbruk?*
Bas: 61 kommuner (31 kommuner har ej besvarat frågan).

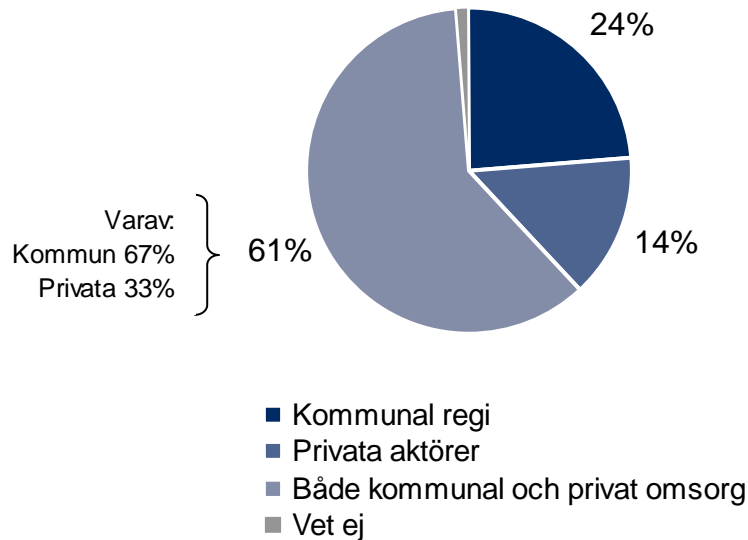

I en genomsnittlig kommun finns 102 personer (median 15 personer) som har rätt till omsorg för vuxna med missbruksproblem. Överfört på riksnivå skulle detta innebära att målgruppen består av omkring 30 000 personer i Sverige.

Det finns ett stort spann mellan kommunerna, med allt från ingen person i målgruppen och upp till 2 000.

2.4.2 Vem utför omsorgen?

Figur 2.6 Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?
Bas: samtliga 92 kommuner.

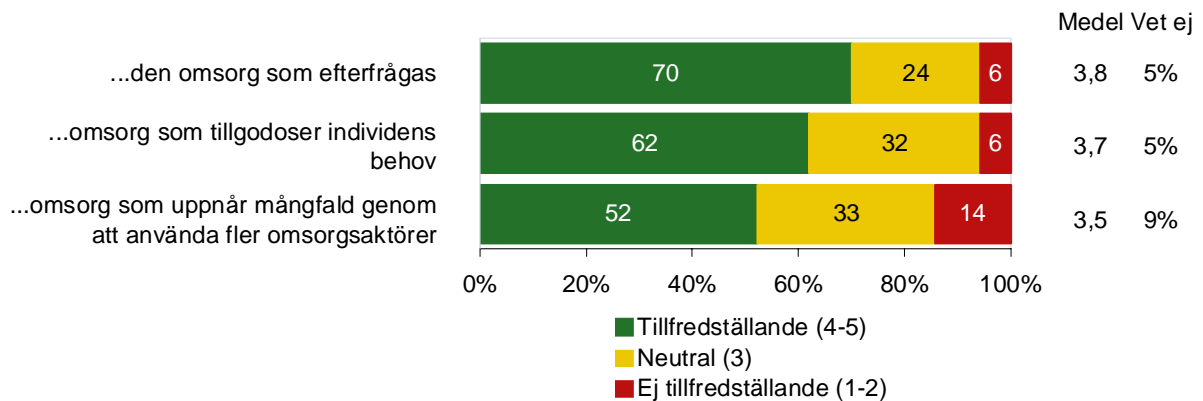
Det vanligaste är att omsorgsinsatser för kriminella/missbrukare bedrivs i såväl privat som kommunal regi, se ovanstående graf. I knappt en fjärdedel av kommunerna bedrivs all verksamhet i kommunal regi. I 14 procent av kommunerna bedrivs insatser för missbrukare enbart av privata aktörer.

I de kommuner där man tillämpar en kombination av kommunala och privata aktörer, är det vanligast att merparten av omsorgen utförs i kommunal regi. I genomsnitt svarar kommunen för två tredjedelar, och privata aktörer för en tredjedel av insatserna.

Det är vanligare att privata aktörer utför omsorgen i Norrland och Svealand än i Götaland. I små kommuner (färre än 20 000 invånare) uppger en tredjedel att all omsorg utförs i kommunal regi. Motsvarande andel i större kommuner är 11 procent.

2.2.2 Utvärdering av omsorgen

Figur 2.7 *Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...?*
Bas: samtliga 92 kommuner.

Majoriteten av kommunerna anser sig idag kunna tillhandahålla de insatser som *efterfrågas* och som tillgodoser *individens behov*, när det gäller omsorg för gruppen kriminella/missbrukare. Kommunerna är mindre nöjda med de egna insatserna för missbrukare än omsorgen för andra målgrupper. Ungefär hälften av kommunerna instämmer i att man tillhandahåller en omsorg som når mångfald genom att använda *flera aktörer*.

Små kommuner (mindre än 20 000 invånare) är överlag mindre nöjda än större kommuner med de egna omsorgsinsatserna för vuxna med missbruksproblem. Det finns inga större åsiktsskillnader mellan olika regioner när det gäller värderingen av omsorgsinsatserna.

Kommuner som förlagt åtminstone delar av omsorgen till privata aktörer instämmer i något större utsträckning än andra i att omsorgen uppnår mångfald. Kommuner som i dagsläget upphandlar omsorgstjänster via offentlig upphandling/entreprenad är *något* mer nöjda med mångfalden, jämfört med kommuner som upphandlar omsorgstjänster genom kundvalssystem/valfrihetssystem.

2.2.3 Sammanfattande resultat för målgruppen

Figur 2.8 Omsorg för vuxna med missbruksproblem – jämförelse mellan grupper.
Bas: samtliga 92 kommuner.

Mångfald för vuxna med missbruksproblem	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Små kommuner (<20 000 invånare)			
Stora kommuner (>20 000 invånare)			
Norrland			
Svealand			
Götaland			

I flertalet kommuner finns färre än 100 personer som är berättigade att erhålla insatser för kriminella/missbrukare. Det vanligaste för denna målgrupp är att omsorgen utförs av såväl kommunala som privata aktörer, även om kommunen vanligen svarar för majoriteten av omsorgen. Drygt hälften av kommunerna instämmer i att man tillhandahåller en omsorg som når mångfald genom att använda flera aktörer.

Som visas i ovanstående tabell är det vanligare att större kommuner samt kommuner i Svealand samarbetar med privata entreprenörer, jämfört med mindre kommuner och kommuner i Götaland.

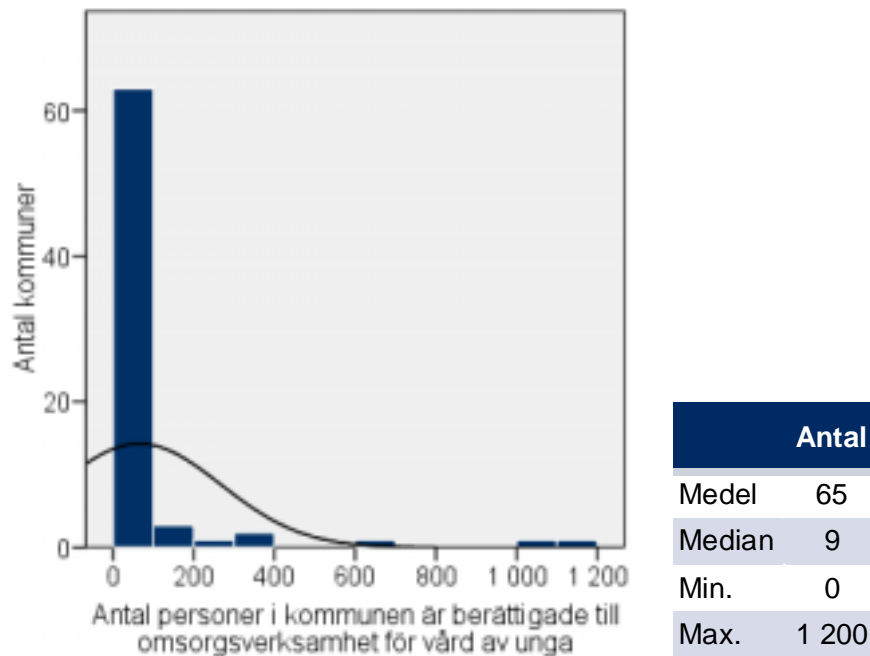
2.3 Barn och ungdomar

En annan målgrupp är barn och ungdomar som berörs av LVU, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, exempel på stöd är familje- och jourhem.

2.3.1 Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet

Figur 2.9 *Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för barn och unga?*

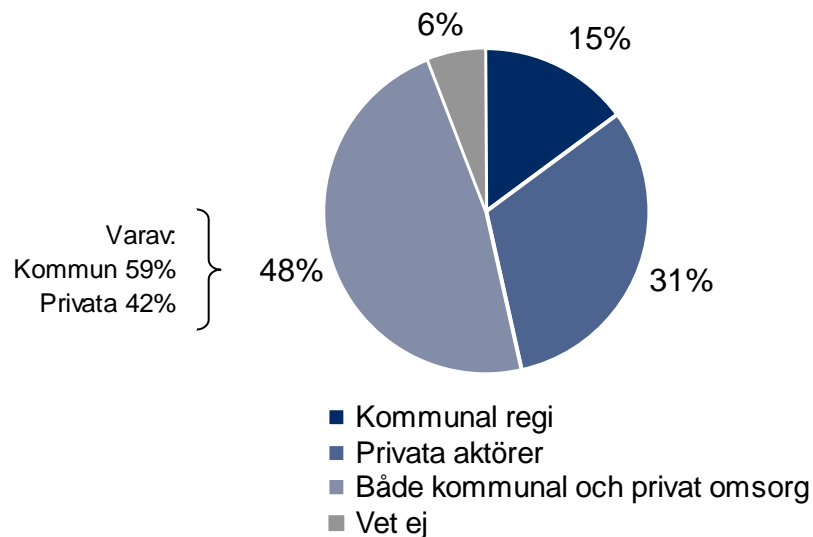
Bas: 72 kommuner (14 kommuner har ej besvarat frågan).

I genomsnitt finns 65 personer i varje kommun (median 9 personer) som har rätt till omsorgsverksamhet för barn och unga. Sett till antalet personer är målgruppen barn och unga den minsta gruppen av de som ingår i kartläggningen. Genom att använda det genomsnittliga antalet personer per kommun kan antalet personer i målgruppen i Sverige uppskattas vara omkring 19 000.

2.4.2 Vem utför omsorgen?

Figur 2.10 Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?
Bas: samtliga 86 kommuner.

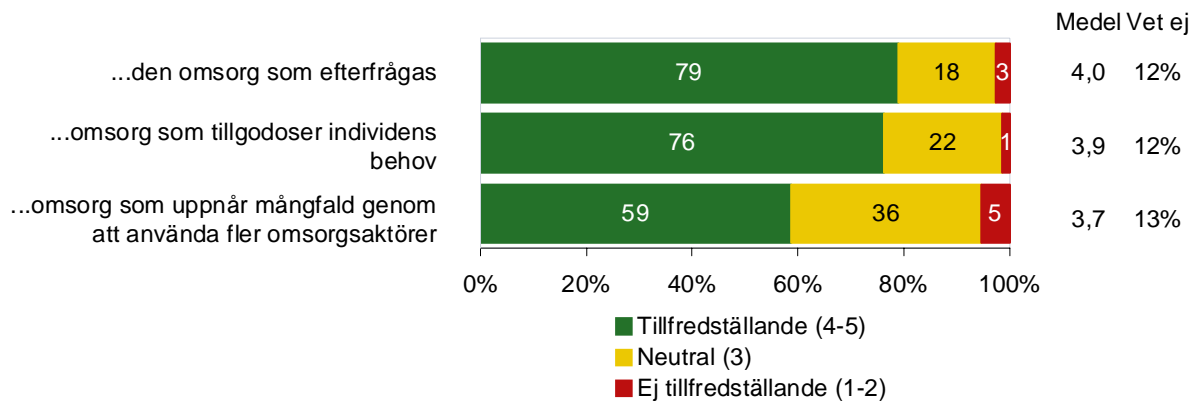
I nära hälften av kommunerna bedrivs omsorgsverksamhet för barn och unga av såväl kommunala som privata utförare. I drygt tre av tio kommuner utförs all omsorg av privata aktörer, medan några kommuner har valt att bedriva all omsorg för barn och unga i kommunal regi.

De kommuner som tillämpar en kombination av kommunala och privata aktörer, har i regel en relativt jämn fördelning mellan dessa.

Det är något vanligare att all omsorg utförs av privata aktörer i små kommuner, än i större kommuner. Likaså utför privata aktörer all omsorg för barn och unga i nära hälften av Norrlandskommunerna, medan motsvarande andel är lägre i Svealand och Götaland.

2.3.2 Utvärdering av omsorgen

Figur 2.11 *Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...?*
 Bas: samtliga 86 kommuner.

En klar majoritet av kommunerna anser sig kunna tillhandahålla den omsorg som efterfrågas och som tillgodoser individens behov. Drygt hälften anser att kommunen tillhandahåller en omsorg som når mångfald genom att använda flera aktörer.

Kommuner i Svealand och Götaland är överlag mer nöjda med sina insatser för målgruppen barn och unga, medan Norrlandskommuner ger något lägre betyg när det gäller förmåga att ge den omsorg som efterfrågas och som tillgodoser individens behov. Kommunens storlek sett till invånarantal har ingen större påverkan på hur nöjda kommunerna är med mångfalden inom omsorgen till barn och unga.

Kommuner som förlagt all omsorg för barn/unga till privata aktörer instämmer i större utsträckning än andra i att omsorgen uppnår mångfald. Kommuner som direktupphandlar eller riktar beställningar till kommunala aktörer är något mindre nöjda med mångfalden i omsorgen, jämfört med kommuner som upphandlar omsorgstjänster på genom konkurrens (upphandlingar/entreprenader, kundvalssystem etcetera).

2.3.3 Sammanfattande resultat för målgruppen

Figur 2.12 Omsorg för barn och unga – jämförelse mellan grupper.
Bas: samtliga 86 kommuner.

Mångfald för omsorg till barn/unga	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Små kommuner (<20 000 invånare)			
Stora kommuner (>20 000 invånare)			
Norrland			
Svealand			
Götaland			

I flertalet kommuner finns färre än 100 personer som är berättigade till omsorgsinsatser för barn och ungdomar. Det vanligaste är att det finns både privata och kommunala aktörer som utför omsorg för barn och unga. Jämfört med övriga målgrupper är det vanligare att kommunen inte alls bedriver någon omsorg i egen regi, utan har lagt ut all drift till privata aktörer.

Överlag finns ett större inslag av privata aktörer i små kommuner än i större, se ovanstående tabell. Kommuner i Norrland samarbetar i större utsträckning med privata aktörer än kommuner i övriga regioner.

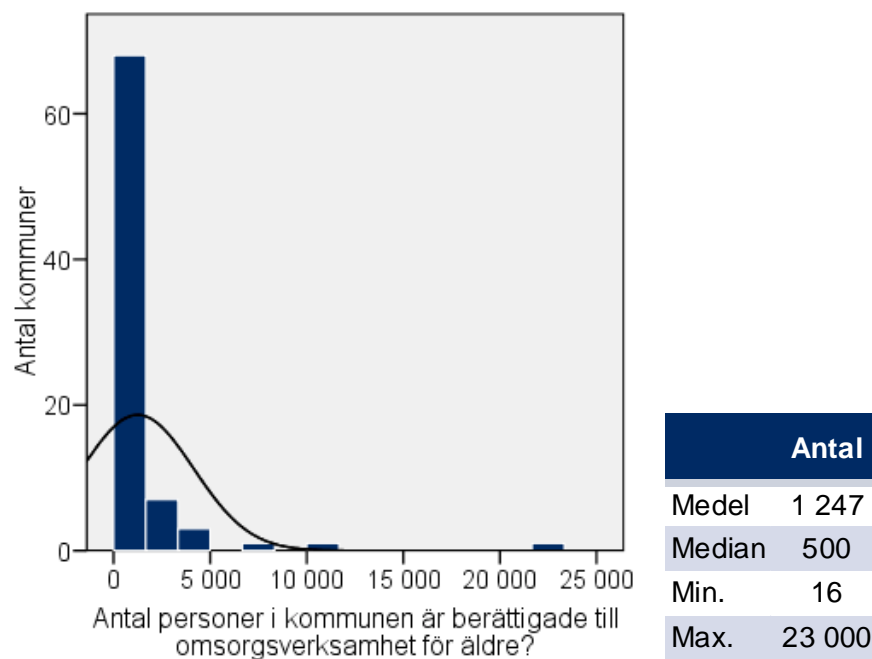
2.4 Äldre

Slutligen tittar vi närmare på hur situationen är i kommunerna när det gäller omsorg av äldre. Omsorgen för denna grupp bedrivs i form av dagverksamhet, äldreboende och seniorboende.

2.4.1 Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet

Figur 2.13 *Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för äldre?*

Bas: 81 kommuner (14 kommuner har ej besvarat frågan).

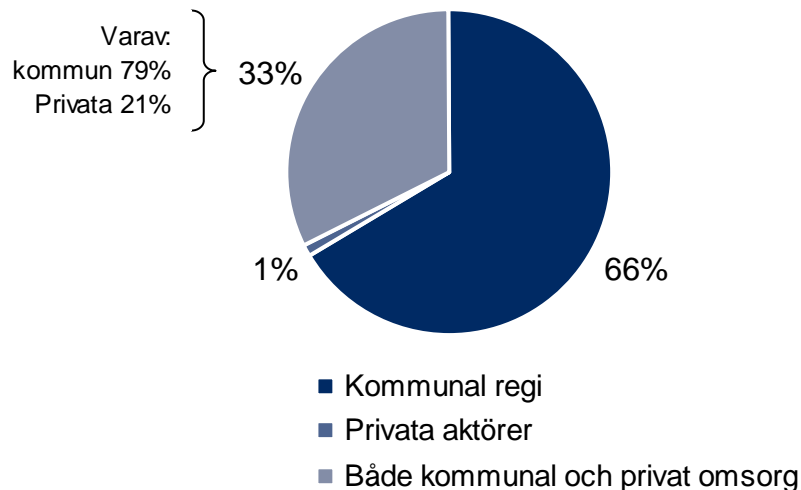

I genomsnitt finns 1 247 personer i varje kommun (median 500 personer), vilket skulle innebära att målgruppen totalt sett består av omkring 362 000 personer i Sverige. Målgruppen är den klart största sett till antal omsorgstagare.

Det finns ett stort spann vad gäller antal omsorgstagare per kommun, vilket varierar från 16 personer upp till 23 000.

2.4.2 Vem utför omsorgen?

Figur 2.14 Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?
Bas: samtliga 95 kommuner.

I majoriteten av kommunerna bedrivs omsorgsverksamhet för äldre enbart av kommunen. En tredjedel av kommunerna har valt en lösning där *delar* av äldreomsorgen lagts ut till privata aktörer, medan resterande del bedrivs i kommunal regi.

I de kommuner som tillämpar en kombination av kommunala och privata aktörer, är det vanligast att merparten av omsorgen utförs i kommunal regi. I genomsnitt utför privata aktörer 21 procent av omsorgen, medan kommunen svarar för 79 procent.

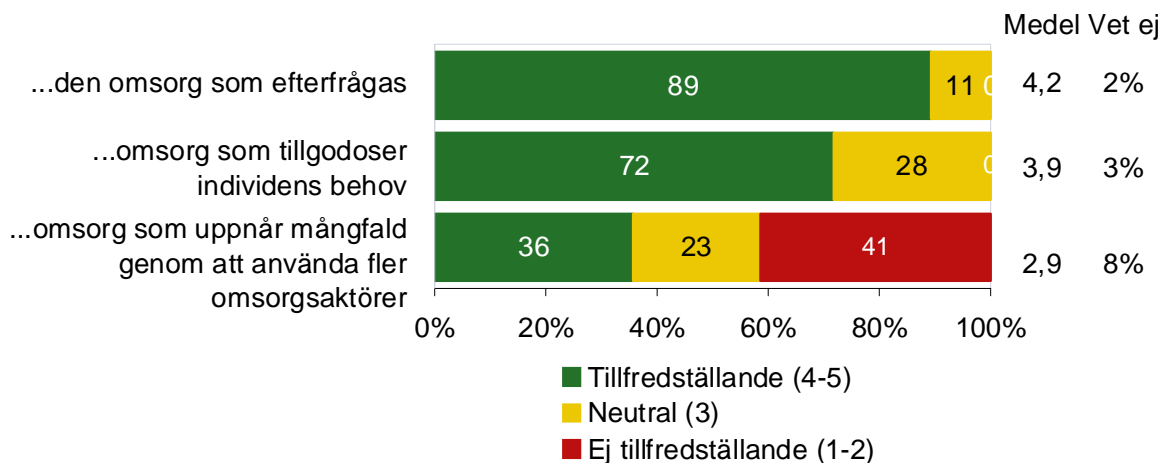
Kommuner i Norrland samt mindre kommuner bedriver en större andel av äldreomsorgen i kommunal regi, jämfört med övriga. 83 procent av kommunerna i Norrland uppger att äldreomsorgen utförs helt i kommunal regi. Motsvarande andel i Svealand och Götaland är 55 respektive 64 procent.

På motsvarande sätt uppger 84 procent av de mindre kommunerna (färre än 20 000 invånare) att äldreomsorgen helt och hållet bedrivs i kommunal regi, mot 39 procent av de invånarmässigt större kommunerna.

2.4.3 Utvärdering av omsorgen

Figur 2.15 Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...?

Bas: samtliga 95 kommuner.

En klar majoritet av kommunerna anser sig kunna tillhandahålla den omsorg som efterfrågas och som tillgodoser individens behov. Däremot råder delade meningar om huruvida man tillhandahåller omsorg som når mångfald genom att använda flera aktörer. 41 procent av kommunerna anser *inte* att omsorgen uppnår mångfald i denna bemärkelse.

Större kommuner och kommuner i Svealand bedömer i större utsträckning än övriga att mångfald uppnås i äldreomsorgen.

Kommuner i Svealand instämmer i något större utsträckning än kommuner i Norrland att man uppnår mångfald i omsorgen. Kommuner med mer än 20 000 invånare instämmer i påståendet i större utsträckning än mindre kommuner. Likaså är kommuner där privata aktörer utför åtminstone delar av äldreomsorgen mer nöjda med mångfalden av omsorgsaktörer, jämfört med kommuner där all omsorg sker i kommunal regi.

Kommuner som förlagt åtminstone delar av den kommunala äldreomsorgen till privata aktörer instämmer i något större utsträckning än andra i att omsorgen uppnår mångfald. Kommuner som i dagsläget tillämpar någon typ av valfrihetssystem (till exempel kundvalssystem) är *något* mer nöjda med mångfalden i äldreomsorgen, jämfört med kommuner som upphandlar omsorgstjänster på något annat sätt.

2.4.4 Sammanfattande resultat för målgruppen

Figur 2.16 Omsorg för äldre – jämförelse mellan grupper.
Bas: samtliga 95 kommuner.

Mångfald i äldreomsorg	Under medel	Medel för kommunerna	Över medel
Små kommuner (<20 000 invånare)	Red	Grey	Grey
Stora kommuner (>20 000 invånare)	Grey	Grey	Green
Norrland	Red	Grey	Grey
Svealand	Grey	Grey	Light Green
Götaland	Grey	Grey	Light Green

Äldre som har rätt till omsorgsinsatser är volymmässigt den största av målgrupperna. I genomsnitt finns 1 247 (median 500) personer i gruppen i varje kommun. För denna målgrupp bedrivs idag merparten av omsorgsinsatserna i kommunal regi. Även i kommuner där man tillämpar en kombination av kommunala och privata utförare, är det vanligast att merparten av omsorgen utförs i kommunal regi.

Drygt fyra av tio kommuner anser sig inte erbjuda en omsorg som når mångfald genom att använda flera olika aktörer. Antal kommuninvånare, region, sätt att upphandla omsorgstjänster på – samtliga faktorer påverkar hur nöjda kommunen är med mångfalden av aktörer inom den egna äldreomsorgen. Inom samtliga grupper finns dock en relativt hög andel som inte anser att mångfald uppnås. Större kommuner, kommuner i Svealand samt kommuner där privata aktörer utför någon del av äldreomsorgen instämmer bedömer i större utsträckning än övriga att mångfald uppnås i äldreomsorgen.

2.5 Hur köper kommunerna in omsorg?

Vi har sett hur stor andel av kommunerna som utför omsorg för målgrupperna i egen regi, upphandlar av privata aktörer, alternativt kombinerar privata aktörer med kommunala utförare. Oavsett vilket alternativ en kommun har valt, kan omsorgen beställas på flera olika sätt.

2.5.1 Inköpsformer som förekommer

Kommunerna är skyldiga att ordna omsorg för målgrupperna. De kan dock i stor utsträckning själva välja vem som ska bedriva den omsorg som erbjuds. I många kommuner kombineras olika driftformer. Det är viktigt för aktörer inom Grön omsorg att känna till vilka former som finns och vilka som används i den kommun där man vill etablera sin verksamhet.

Kommunen kan välja att bedriva all eller en del av omsorgen i **egen regi**, med kommunen som huvudman. Detta kallas ibland en **riktad beställning**, eftersom man kan uttrycka det så att kommunen vänder sig direkt till de egna verksamheterna och ”beställer” ett visst antal omsorgsplatser.

Ett annat vanligt alternativ är att **upphandla verksamhet**, det vill säga att kommunen konkurrensutsätter den egna verksamheten och låter privata aktörer lägga anbud på hela eller delar av omsorgen. Med privata aktörer avses till exempel företag, föreningar eller kooperativ som bedriver omsorg, i form av daglig verksamhet, korttidsboende eller någon annan typ av verksamhet. Kommunen behåller ett övergripande ansvar för verksamheten, men den privata aktören/aktörerna utför själva omsorgen. **Entreprenad** är en form av upphandling. Eftersom offentliga upphandlingar är relativt dyra att genomföra, förekommer det att flera kommuner i en region går ihop och genomför en **gemensam upphandling**, bland annat för att effektivisera förfarandet.

En upphandling görs normalt offentligt, vilket innebär att vem som helst kan vara med och lägga ett anbud. Den anbudsgivare som bäst uppfyller kommunens krav får uppdraget.

I vissa fall har kommunen rätt att frångå det offentliga förfarandet, och istället vända sig direkt till en eller några privata aktörer, genom så kallad **direktupphandling**. Detta är möjligt

när det handlar om relativt små belopp (till exempel bara någon enstaka vårdplats) eller synnerliga skäl finns (exempelvis att det uppstår ett plötsligt och oväntat behov av fler omsorgsplatser som inte kan tillgodoses i befintliga verksamheter). Som vi kommer att se är det inte ovanligt att kommuner köper omsorgstjänster genom direktupphandling, vilket innebär att det är viktigt att kommunen känner till vilken verksamhet entreprenören bedriver.

Ett **kundvalssystem** innebär att kommunen godkänner eller certifierar ett antal utförare/aktörer utöver den egna verksamheten. En person som har rätt till omsorg får sedan välja vilken av aktörerna som bäst passar de egna behoven. Samtliga aktörer som godkänns får ett visst, fast belopp per brukare. Ett annat ord för kundvalssystem är **valfrihetssystem**.

Såväl offentlig upphandling, direktupphandling som kundvals-/valfrihetssystem ger möjligheter för entreprenörer inom Grön omsorg att komma in på den kommunala marknaden. Det är viktigt att känna till skillnaderna mellan olika upphandlingsformer och vilken eller vilka som används av den egna kommunen, för att veta hur man ska marknadsföra sin verksamhet.

Fördelarna med en offentlig upphandling är att vem som helst har rätt att lämna in ett anbud och delta i urvalet, en nackdel är det krävs att man sätter sig in i ett ofta omfattande och detaljrikt förfrågningsunderlag, vilket ställer stora krav på de entreprenörer som vill delta. Det gäller att vara mycket noggrann då man skriver ett anbud för att se till att styrka att man uppfyller alla kommunens krav.

Ett direktupphandlingsförfarande är i allmänhet smidigare än en offentlig upphandling, men är inte öppna för alla vilket innebär att det är upp till kommunen att vända sig till vem man vill.

Ett valfrihetssystem ger plats för flera olika leverantörer att erbjuda sina tjänster, men garanterar inte någon viss volym, eftersom brukarna själva får välja fritt bland de leverantörer som har godkänts av kommunen.

2.5.2 Vilken inköpsform väljer kommunerna?

Nedanstående tabell visar vilken metod kommunerna i undersökningen använder för att köpa omsorgstjänster.

Figur 2.17 Hur upphandlas omsorgstjänster i kommunen för ovanstående grupper?

Bas: samtliga respondenter inom respektive målgrupp (notera att vissa respondenter ansvarar för mer än en målgrupp). Flera svar möjligt.

	Funktions- hindrade	Kriminalitet/ Missbruk	Barn/ Ungdom	Äldre
Upphandlar ej, utförs i kommunal regi/ beställningar riktade till kommunal verksamhet	56%	29%	30%	59%
Upphandlad verksamhet, entreprenader, ramavtal	33%	45%	44%	31%
Direktupphandling vid de tillfällen då det är aktuellt	23%	24%	26%	17%
Kundval, valfrihetssystem	14%	10%	13%	19%
Upphandling tillsammans med andra kommuner	8%	20%	20%	6%
Rekommendationer/tidigare relationer	3%	9%	7%	3%
Annat	3%	0%	1%	1%

Det finns vissa skillnader i hur upphandling sker för målgrupperna. När det gäller omsorg för äldre och funktionshindrade, uppger majoriteten att de riktar beställningar direkt till kommunala utförare. När det gäller målgrupperna vuxna med missbruksproblem och barn/ungdomar är istället upphandlad verksamhet/ramavtal det vanligaste. I dessa grupper uppger också en femtedel att de går ihop med andra kommuner för att upphandla omsorgstjänster. Nära var femte kommun har infört ett kundvals-/valfrihetssystem för äldreomsorg, vilket inte är lika vanligt för övriga målgrupper.

Små kommuner tenderar att i större utsträckning än större kommuner välja att utföra omsorg för målgrupperna i egen regi. I större kommuner är det istället kundvals-/valfrihetssystem, upphandling/entreprenad samt direktupphandling vanligare än i mindre kommuner. Offentliga upphandlingar och certifieringar för valfrihetssystem är relativt dyra att genomföra, vilket kan vara en förklaring till att mindre kommuner i stor utsträckning väljer att bedriva omsorg i egen regi.

I Götaland är valfrihetssystem och upphandling tillsammans med andra kommuner vanligare än i övriga regioner, medan Norrlandskommuner i något större utsträckning än andra har valt att utföra omsorg i kommunal regi.

Omsorgen i kommunerna – en sammanfattning av nuläget

Utgångspunkten för undersökningen är de fyra grupper av omsorgstagare som bedöms vara de främsta målgrupperna för Grön omsorg – personer med funktionshinder, vuxna med missbruksproblem, barn och unga samt äldre. Undersökningen visar att det finns såväl skillnader som likheter mellan grupperna.

Gruppen äldre är numerärt sett den största. Samtidigt utförs omsorgen till allra största del av kommunen själv, i egen regi. En stor andel av kommunerna riktar beställningar av omsorg direkt till kommunala verksamheter, vilket gör det svårare för privata entreprenörer inom till exempel Grön omsorg att komma in på marknaden. Nära hälften av kommunerna tycker inte att den egna kommunens äldreomsorg uppnår mångfald genom att använda olika aktörer.

Även omsorg för personer med funktionshinder upphandlar många kommuner genom att beställa direkt från kommunala aktörer. Det är dock något vanligare att kommunerna också köper in omsorgstjänster från privata aktörer (till exempel föreningar eller företag som bedriver daglig verksamhet), jämfört med inom äldreomsorg. Därmed finns sannolikt större möjligheter för entreprenörer inom Grön omsorg att komma in på omsorgsmarknaden för funktionshindrade än för äldre.

När det gäller de större målgrupperna äldre och personer med funktionshinder finns tydliga skillnader mellan större och mindre kommuner. Mindre kommuner har i större utsträckning valt att genomföra all omsorg i kommunal regi, och tycker inte att kommunens omsorg uppnår mångfald genom att flera leverantörer används. På samma sätt utför kommuner i Norrland större andel av omsorgen i egen regi, jämfört med sydligare regioner. Det är således vanligare att större kommuner erbjuder möjligheter för privata aktörer som till exempel bedriver familjehemsverksamhet att komma in på marknaden, jämfört med mindre kommuner.

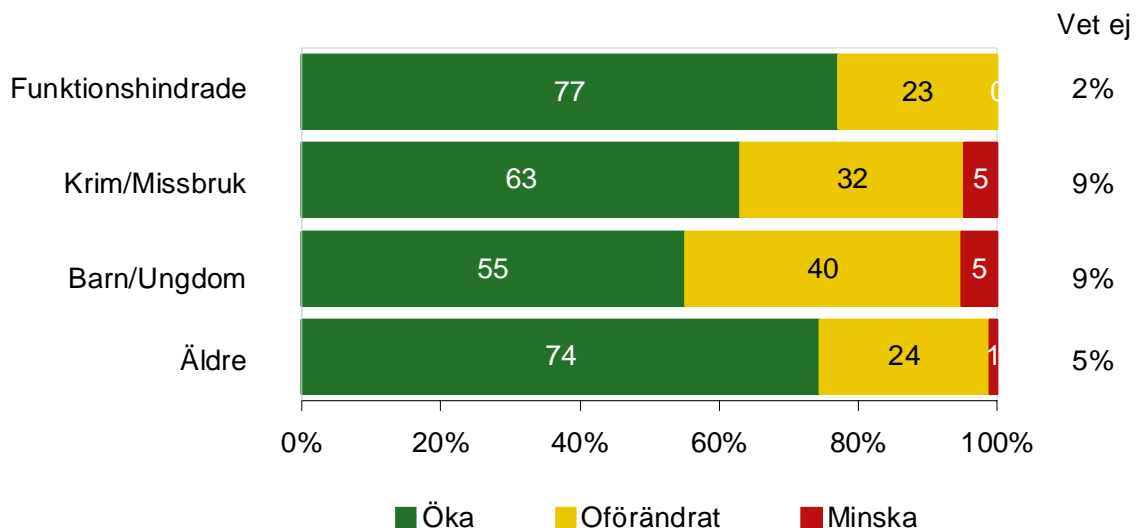
Målgrupperna barn och unga samt vuxna med missbruksproblem är numerärt små grupper, i allmänhet ett fåtal personer i varje kommun. Inom dessa områden är det dock vanligare att privata aktörer bedriver verksamhet för kommunens räkning (till exempel i form av daglig verksamhet), jämfört med omsorg för funktionshindrade och äldre, vilket innebär att det är lättare att ta sig in på dessa marknader för privata entreprenörer inom till exempel Grön omsorg.

3 Framtida behov

I föregående kapitel har vi utrett hur situationen beträffande omsorg för målgrupperna ser ut idag. En naturlig följdfråga är hur kommunerna bedömer att behovet kommer att utvecklas under de närmaste åren. Kommer behovet av omsorg att öka eller minska totalt sett? Har någon av de fyra målgrupperna särskilt stora behov?

3.1 Utveckling av behovet

Figur 3.1 *Hur kommer ert generella behov av omsorg att förändras inom de närmaste tre åren?*
 Bas: samtliga respondenter inom respektive målgrupp (notera att vissa respondenter ansvarar för mer än en målgrupp).

Majoriteten av kommunerna bedömer att behovet av omsorg inom samtliga områden kommer att öka inom de närmaste tre åren. Den tydligaste ökningen bedöms ske vad gäller omsorg för funktionshindrade och äldre. Mycket få kommuner tror att omsorgsbehovet kommer att minska för någon av grupperna.

71 procent av de mindre kommunerna bedömer att behovet av omsorg kommer att öka, mot 62 procent i större kommuner. Kommuner i Norrlandsregionen uppger i *något* högre utsträckning än övriga regioner att behovet av omsorg kommer att öka.

Figur 3.2 *Ange omfattning på ökningen.*
Bas: de kommuner som har uppgett att behovet av omsorg kommer att öka under de närmaste åren.

Ökning	Funktions- hindrade	Kriminalitet/ Missbruk	Barn/ Ungdom	Äldre
Medel	11%	13%	11%	9%
Median	10%	10%	10%	10%
Min.	1%	1%	1%	1%
Max.	30%	28%	25%	25%
Antal svar	31	26	22	35

De kommuner som tror på ett ökat omsorgsbehov de närmaste åren uppskattar i genomsnitt ökningen till omkring 10 procent.

3.2 Vilken grupp har störst omsorgsbehov?

Figur 3.3 *Finns det någon grupp där behovet av omsorg är större än hos övriga grupper?*
Bas: samtliga respondenter inom respektive målgrupp (notera att vissa respondenter ansvarar för mer än en målgrupp). Observera att några kommuner har uppgivit två grupper som de anser har särskilt stora omsorgsbehov.

	Respondentens ansvarsområde			
	Funktions- hindrade	Kriminalitet/ Missbruk	Barn/ Ungdom	Äldre
Funktionshindrade	18%	11%	10%	13%
Kriminalitet och missbruk	6%	13%	8%	4%
Barn och ungdomar	9%	18%	21%	7%
Äldre	22%	14%	15%	31%
Ingen grupp/Vet ej	45%	48%	48%	45%

Respondenterna tillfrågades om det finns någon grupp där behovet av omsorg är särskilt stort. Drygt hälften har kunnat uppge någon sådan grupp.

Bland de som har angivit någon grupp är svaren tämligen spridda. Det finns en tendens till att de personer som har besvarat enkäten uppger den målgrupp de själva ansvarar för i högre utsträckning än vad andra gör, rimligen för att de är mer insatta i dessa frågor.

Majoriteten av de personer som har uppgett funktionshindrade eller äldre motiverar detta med att antal omsorgsbehövande ökar i befolkningen. De som uppger barn/unga eller omsorg till vuxna med missbruksproblem har en större spridning i sina motiveringar till varför man anser att gruppen har ett större omsorgsbehov än övriga. Några av svaren handlar om att man anser att dessa grupper har särskilt komplexa behov.

En hög andel av Norrlandskommunerna uppger att äldre är den grupp som har störst omsorgsbehov, vanligen anges ett ökande antal äldre i befolkningen som skäl. I övriga regioner är fördelningen mellan målgrupperna jämnare; i Götalandskommuner anger lika många respondenter äldre som personer med funktionshinder. Det är inga större skillnader mellan små kommuner och större, när det gäller vilken målgrupp som har särskilt stora behov av omsorg.

3.3 Framtida behov – sammanfattning

Behovet av omsorgstjänster bedöms öka för samtliga målgrupper under de närmaste tre åren. Majoriteten av kommunerna bedömer att behovet kommer att öka, medan endast ett fåtal tror att behovet kommer att minska. Ökningen bedöms i något högre grad ske i små kommuner än i större.

Respondenter med ansvar för omsorg till äldre och personer med funktionshinder bedömer i större utsträckning än övriga grupper att omsorgsbehovet kommer att öka.

Norrlandskommuner tror i särskilt stor utsträckning att behovet av äldreomsorg kommer att öka, med motiveringen att antalet äldre i befolkningen ökar.

4 Kommunerna och Grön omsorg

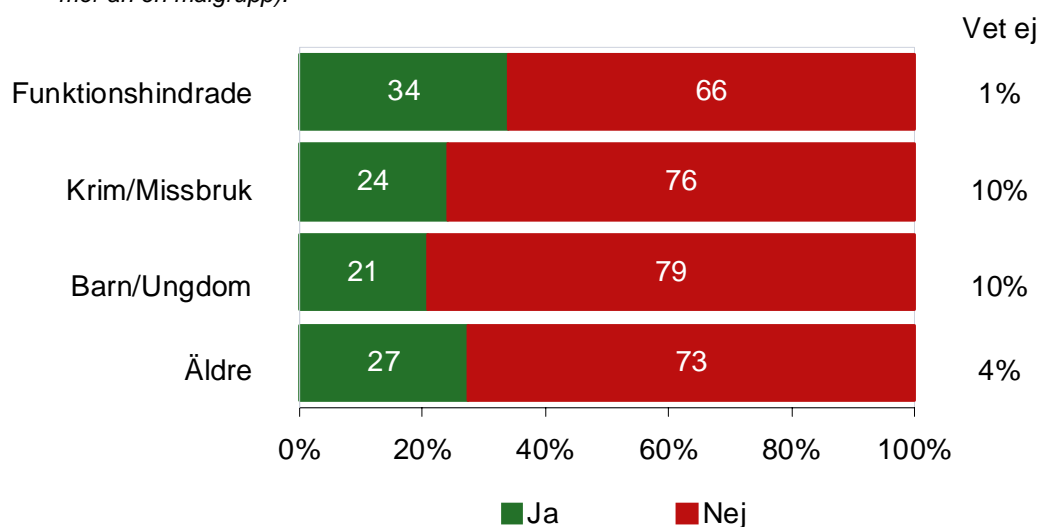
Ett av undersökningens syften var att kartlägga kommunernas kännedom om och attityder till Grön omsorg. Respondenterna gavs följande beskrivning av Grön omsorg:

”LRF har valt att definiera Grön omsorg som ”Meningsfull sysselsättning på gårdar i lantlig miljö för människor med särskilda behov”. Då menas i första hand de människor som på olika sätt berörs av Socialtjänstlagen. Det kan handla om daglig verksamhet på en gård med aktiviteter som trädgårdsodling, sköta om djur mm. Brukarna bidrar inte i en eventuell annan näringsverksamhet på gården utan detta är naturligtvis anpassade aktiviteter.”

4.1 Kännedom om Grön omsorg

Figur 4.1 *Har du hört talas om begreppet Grön omsorg?*

Bas: samtliga respondenter inom respektive målgrupp (notera att vissa respondenter ansvarar för mer än en målgrupp).

Som ovanstående graf visar har majoriteten inte hört talas om begreppet Grön omsorg, oavsett vilken målgrupp de ansvarar för. Störst är kännedomen vad gäller personer som ansvarar för gruppen funktionshindrade, där drygt en tredjedel har hört begreppet. Med tanke på att begreppet Grön omsorg är så pass nytt är kännedomen relativt hög.

Begreppet Grön omsorg är något mindre välkänt i Norrlandskommuner än i övriga regioner. I Svealand och Götaland har nära tre av tio hört talas om begreppet, mot två av tio i Norrlandskommuner. Däremot finns inga större skillnader i kännedom mellan små och stora kommuner.

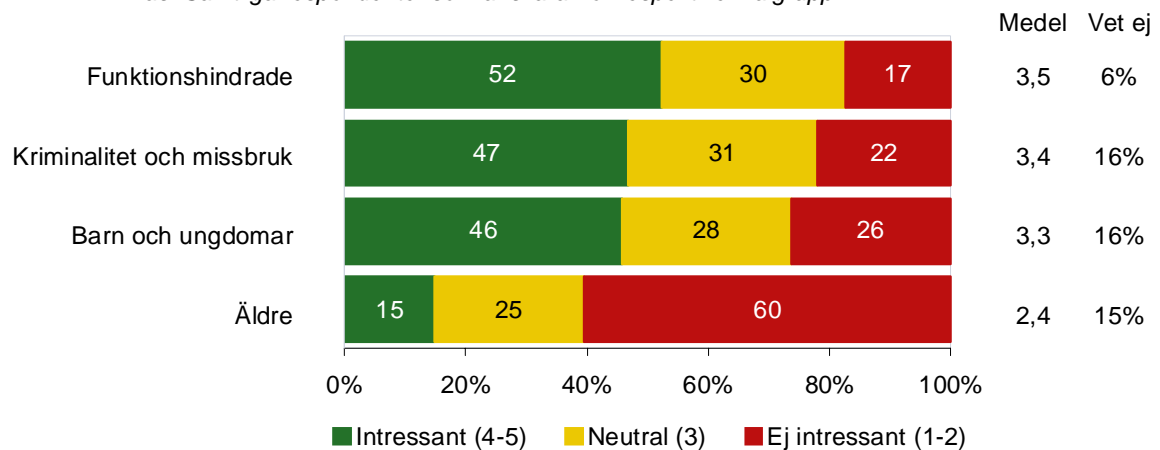
Kännedomen om Grön omsorg är lägre i kommuner som uppger att de har ett kundvalssystem, jämfört med kommuner som använder direktupphandling, rekommendationer, eller riktade beställningar till kommunala verksamheter för köp av omsorgstjänster.

4.2 Intresse för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg

Respondenterna fick också bedöma hur intressant det vore att anlita entreprenörer inom Grön omsorg för olika målgrupper och typer av verksamheter.

Figur 4.2 *Hur intressant vore det att anlita privata entreprenörer inom Grön omsorg för följande områden?*

Bas: Samtliga respondenter som ansvarar för respektive målgrupp.

Som synes i ovanstående graf skiljer sig kommunernas intresse för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg åt beroende på vilken målgrupp det handlar om.

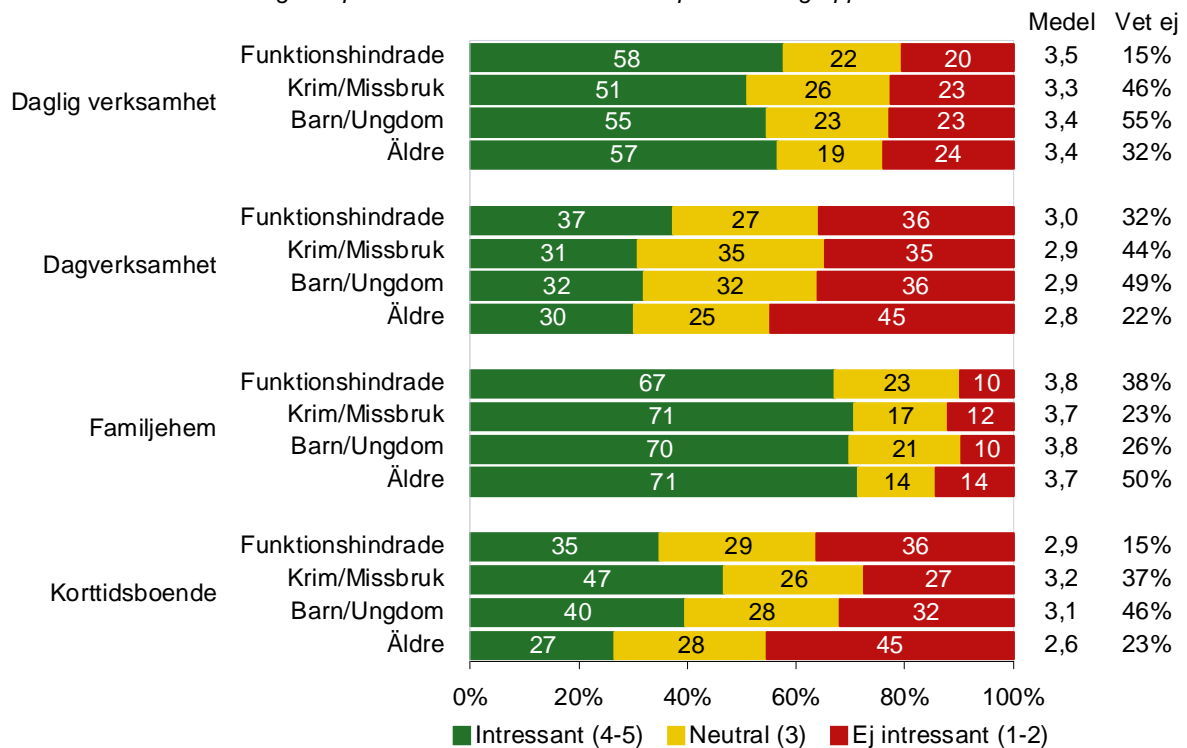
Omkring hälften av kommunerna anser att Grön omsorg vore intressant för omsorg vad gäller grupperna funktionshindrade, kriminalitet/missbruk samt barn/ungdomar.

Majoriteten ser däremot i dagsläget inte Grön omsorg som ett intressant alternativ vad gäller äldreomsorg.

Eftersom majoriteten av kommunerna inte tidigare har hört begreppet Grön omsorg, har många fått ta ställning till Grön omsorg som omsorgsalternativ endast baserat på den beskrivning som gavs i enkäten. Med hänsyn till detta är andelen som har kunnat ta ställning i frågan och som tycker att Grön omsorg är intressant, hög.

Figur 4.3 Hur intressant vore det att anlita privata entreprenörer inom Grön omsorg för följande verksamheter?

Bas: Samtliga respondenter som ansvarar för respektive målgrupp.

Kommunerna har även tillfrågats om vilken typ av verksamhet som vore mest intressant för samarbete med entreprenörer inom Grön omsorg. Notera att en hög andel av respondenterna inte kan besvara frågan, sannolikt för att de anser sig ha för lite kunskap om Grön omsorg.

Majoriteten av de respondenter som har en uppfattning i frågan tror att det vore intressant att anlita entreprenörer inom Grön omsorg för familjehem samt daglig verksamhet. Omkring en tredjedel tror att Grön omsorg är av intresse beträffande dagverksamhet, korttidsboende och annan verksamhet.

Intresset är ungefär lika stort för de olika målgrupperna. När det gäller korttidsboende märks ett något större intresse för gruppen kriminella/missbrukare, jämfört med övriga målgrupper.

4.2.1 Intresse för Grön omsorg inom olika grupper

Respondenter som inte tidigare har hört begreppet Grön omsorg har svårare att uttala sig om huruvida Grön omsorg vore ett intressant alternativ, jämfört med personer som känner till begreppet sedan tidigare. De som känner till begreppet sedan tidigare är genomgående mer positiva till Grön omsorg jämfört med de personer som inte har hört begreppet tidigare. Störst är intresset för Grön omsorg beträffande familjehem och daglig verksamhet.

Kommuner där åtminstone någon del av omsorgen för personer med funktionshinder, äldre samt vuxna med missbruksproblem utförs av privata aktörer, visar ett något större intresse för Grön omsorg för dessa målgrupper, jämfört med kommuner där all omsorg utförs i kommunal regi. Även metod för beställning av omsorgstjänster påverkar attityderna till Grön omsorg. Kommuner som har kundvals-/valfrihetssystem och/eller upphandlar omsorgstjänster tillsammans med andra kommuner tenderar att vara mer positiva än kommuner som väljer andra inköpskanaler.

Kommuner i Svealand tenderar att vara mer positiva till att anlita entreprenörer inom Grön omsorg, jämfört med kommuner i Norrland och Götaland.

Större kommuner (mer än 20 000 invånare) är överlag mer positiva till Grön omsorg än mindre kommuner.

5 Sammanfattning och slutsatser

Denna kartläggning har gjorts eftersom LRF har önskat få en ökad kännedom om marknaden för Grön omsorg. I undersökningen har vi utgått från köparnas perspektiv – hur ser det ut i svenska kommuner idag, vilka behov ser de inför framtiden och vilket intresse finns det för att arbeta med Grön omsorg.

5.1 Sammanfattning av resultaten

För att underlätta för aktörer inom Grön omsorg har vi sammanfattat situationen för varje målgrupp i en tabell. I tabellen jämförs målgrupperna mot varandra. Det vill säga ett rött värde betyder att resultatet för målgruppen är lägre än för övriga målgrupper, medan ett grönt värde betyder att situationen är mer positiv för målgruppen än för övriga (se nedanstående exempel). Ju mer grönt, desto mer positivt (och tvärtom).

Förhoppningen är att detta ska underlätta för aktörer inom Grön omsorg som vill få en snabb överblick över situationen för till exempel äldreomsorg, jämfört med andra målgrupper.

Figur 5.1 *Jämförelse mellan målgrupper – exempel.*

Exempel	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omfattning (antal personer)			
Framtida behov			
Andel av omsorgen i privat regi			
Omsorg som uppnår mångfald			
Kännedom om Grön omsorg			
Intresse för Grön omsorg			

Äldre – stor målgrupp med låg grad av konkurrensutsättning

Figur 5.2 *Jämförelse mellan målgrupper – äldre.*
Bas: samtliga respondenter med ansvar för målgruppen.

Omsorg för äldre	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omfattning (antal personer)			
Framtida behov			
Andel av omsorgen i privat regi			
Omsorg som uppnår mångfald			
Kännedom om Grön omsorg			
Intresse för Grön omsorg			

Gruppen äldre i behov av omsorgsinsatser är nominellt större än de övriga målgrupperna tillsammans – och dessutom växande eftersom antalet äldre ökar i samhället. Äldreomsorgen utförs dock i dagsläget till största del i kommunal regi. Intresset för Grön omsorg från kommunernas sida är också mindre än för övriga målgrupper.

Målgruppens behov av omsorg bedöms öka i tre fjärdedelar av kommunerna, vilket skulle kunna leda till en attitydförändring till privata aktörer – om kommunerna får svårt att själva klara det ökade omsorgsbehovet kan det bli mer eller mindre nödvändigt att samarbeta med externa aktörer.

Eventuellt kan bristen på intresse för Grön omsorg delvis förklaras med att den typ av *verksamhet* som kommunerna bedömer som allra mest intressant för Grön omsorg – familjehem – inte är aktuell för målgruppen äldre.

Personer med funktionsnedsättning – en grupp med ökande behov

Figur 5.3 *Jämförelse mellan målgrupper – personer med funktionshinder*
 Bas: samtliga respondenter med ansvar för målgruppen.

Omsorg för personer med funktionshinder	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omfattning (antal personer)			
Framtida behov			
Andel av omsorgen i privat regi			
Omsorg som uppnår mångfald			
Kännedom om Grön omsorg			
Intresse för Grön omsorg			

När det gäller gruppen funktionshindrade är det vanligare att privata aktörer tillhandahåller åtminstone delar av omsorgen inom kommunerna. Majoriteten av omsorgen sker dock i

kommunal regi även för denna målgrupp. En klar majoritet av kommunerna bedömer att målgruppens omsorgsbehov kommer att öka inom de närmaste åren.

Ansvariga för gruppen personer med funktionsnedsättningar har något bättre kännedom om Grön omsorg jämfört med ansvariga inom övriga områden.

Barn och unga samt vuxna med missbruksproblem – mogen men begränsad marknad

Figur 5.4 *Jämförelse mellan målgrupper – barn och unga.*
Bas: samtliga respondenter med ansvar för målgruppen.

Omsorg till barn/unga	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omfattning (antal personer)	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Framtida behov	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Andel av omsorgen i privat regi	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omsorg som uppnår mångfald	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Kännedom om Grön omsorg	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Intresse för Grön omsorg	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel

Figur 5.5 *Jämförelse mellan målgrupper – vuxna med missbruksproblem.*
Bas: samtliga respondenter med ansvar för målgruppen.

Omsorg för vuxna med missbruksproblem	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omfattning (antal personer)	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Framtida behov	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Andel av omsorgen i privat regi	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Omsorg som uppnår mångfald	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Kännedom om Grön omsorg	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel
Intresse för Grön omsorg	Under medel	Medel för målgrupperna	Över medel

Omsorg av barn och unga samt vuxna med missbruksproblem berör relativt få personer – dessa områden har dock en jämnare fördelning av kommunala och privata aktörer.

De personer som ansvarar för omsorg till barn och unga samt vuxna med missbruksproblem har en låg kännedom om Grön omsorg men visar trots detta ett relativt stort intresse för att anlita entreprenörer inom området.

Små kommuner upphandlar mindre

Kommuner med färre än 20 000 invånare utför generellt sett mer av omsorgen i kommunal regi, jämfört med större kommuner. De visar också mindre intresse än större kommuner för

att anlita entreprenörer inom Grön omsorg. Små kommuner upplever i högre grad än större kommuner ett ökande behov av omsorg för målgrupperna under de närmaste åren. Norrlandskommuner uppvisar delvis samma mönster som mindre kommuner, vilket kan vara en naturlig följd av att Norrland har en större andel små kommuner jämfört med övriga regioner.

Totalt sett visar undersökningen att marknaden för omsorgstjänster i Sverige är relativt komplex. Den klart största målgruppen – äldreomsorg – bedrivs till största del i kommunal regi, och det spontana intresset för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg är lågt. De andra områdena är omsättningsmässigt betydligt mindre, men här finns en större bredd vad gäller upparbetade inköskanaler, liksom en vana att samarbeta med privata aktörer – vilket skulle kunna förklara det större spontana intresset för konceptet Grön omsorg.

Äldreomsorg är således en potentiellt mycket stor marknad, men som i många kommuner är svårare att komma in på. Inom övriga målgrupper uttrycker redan idag en stor andel av kommunerna intresse för Grön omsorg – även av kommuner som aldrig har hört begreppet förut. Detta visar att Grön omsorg är ett koncept med god potential som ligger i tiden.

5.2 Hur går man vidare? Några råd på vägen.

Undersökningen har visat att det finns god potential i att utveckla omsorgsverksamhet inom konceptet Grön omsorg. Kommunerna har ett ökande behov av omsorg för samtliga målgrupper som har undersökts, i många kommuner utförs redan idag delar av verksamheten av andra huvudmän än kommunen. Flera kommuner uttrycker intresse för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg trots att de inte känner till konceptet sedan tidigare.

Som vi har sett är dock omsorgsmarknaden relativt komplicerad att komma in på.

Kommunerna har valt att organisera omsorgen på olika sätt, och har olika syn på samarbete med privata entreprenörer. I detta avslutande avsnitt vill vi ge några råd till entreprenörer som verkar eller vill starta verksamhet inom Grön omsorg. Observera att det endast rör sig om våra *synpunkter*, baserat på våra erfarenheter och lärdomar från projektet.

Vilket intresse finns hos den egna kommunen?

Ansvar för omsorg ligger på kommunerna, vilket innebär att kommunerna gör på olika sätt.

I vissa kommuner har man samlat omsorgen för alla fyra målgrupper under en och samma förvaltning. I andra kommuner är ansvaret uppdelat. Ta reda på vem som ansvarar för att köpa in omsorg i den egna kommunen!

En bra utgångspunkt är att starta med kommunens omsorgschef eller socialchef.

Vilken typ av verksamhet är lämplig att bedriva?

Fundera över vilken typ av verksamhet du som entreprenör vill anordna. Spontant tycker kommunerna att Grön omsorg är ett mer intressant koncept för familjehem och daglig verksamhet än för korttidsboende och dagverksamhet.

Vilken målgrupp bör man vända sig till?

Äldreomsorg är en mycket stor marknad, men i många kommuner sköts all omsorg av kommunen i egen regi. I dessa kommuner finns i dagsläget inga möjligheter för privata entreprenörer att komma in på marknaden. Det kan därför vara bra att börja med att ordna omsorg för barn och ungdomar, personer med funktionshinder eller vuxna med missbruksproblem.

Men håll ett öga på äldreomsorgen! Antalet äldre ökar, vilket gör att många kommuner kommer att få svårt att ordna all äldreomsorg i egen regi. Detta kan öppna möjligheter så småningom!

Hur får man ett avtal med kommunen?

Hur handlar den egna kommunen omsorg för målgrupperna? Sker allt i kommunal regi eller lägger man ut något på privata aktörer? Har man ett valfrihetssystem, finns några planer på att genomföra en offentlig upphandling? Hur ser behoven ut under de närmaste åren?

Om kommunen har ett valfrihetssystem eller ska genomföra en offentlig upphandling har vem som helst rätt att lämna ett anbud. Kommunens kravspecifikationer är ofta mycket omfattande, och det gäller att läsa igenom dessa mycket noggrant – har man inte fått med alla punkter kan man diskvalificeras från urvalsprocessen.

Bilaga 1 – Resultat per län

Figur 5.1 *Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet.*
För definition av begreppen medelvärde och median, se avsnitt 1.5.

Län	Antal kommuner	Antal personer som har rätt till omsorgsverksamhet							
		Funktionshindrade		Missbrukare/kriminella		Barn/ungdomar		Äldre	
		Medel	Median	Medel	Median	Medel	Median	Medel	Median
Blekinge län	2	150	150	200	200	20	20	1 000	1 000
Dalarnas län	5	85	55	81	40	4	3	329	150
Gotlands län	1	544	544	-	-	-	-	-	-
Gävleborgs län	4	133	80	39	16	16	20	1 008	915
Hallands län	3	105	105	157	157	9	7	1 528	1 500
Jämtlands län	2	70	70	13	13	4	4	375	375
Jönköpings län	2	103	103	157	157	156	156	500	500
Kalmar län	3	335	335	386	386	611	611	1 125	1 125
Kronobergs län	3	91	97	9	9	7	7	526	500
Norrbottnens län	4	28	30	6	6	4	3	193	230
Skåne län	10	426	210	63	50	32	13	2 418	950
Stockholms län	9	921	85	446	60	391	280	3 725	500
Södermanlands län	4	217	100	8	8	5	5	1 467	250
Uppsala län	2	235	235	4	4	4	4	478	478
Värmlands län	5	130	150	49	49	8	8	717	775
Västerbottnens län	8	33	20	9	5	12	6	177	170
Västernorrlands län	5	174	112	8	10	44	15	1 707	1 900
Västmanlands län	5	140	140	7	7	10	8	313	275
Västra Götalands län	17	183	99	83	40	65	8	1 026	500
Örebro län	3	59	59	10	10	10	8	689	689
Östergötlands län	7	404	70	210	210	26	2	1 030	300
Total	104	246	100	101	15	65	9	1 247	500

Figur 5.1 Hur intressant vore det att anlita entreprenörer inom Grön omsorg för följande områden?

Medelvärden	Antal kommuner	Intresse för att anlita entreprenörer inom Grön omsorg			
		Funktionshindrade	Missbrukare/kriminella	Barn/ungdomar	Äldre
Blekinge län	2	4,0	4,0	4,0	-
Dalarnas län	5	3,4	4,5	4,3	2,5
Gotlands län	1	3,0	-	-	-
Gävleborgs län	4	3,8	3,0	2,8	3,0
Hallands län	3	3,0	3,3	2,8	2,3
Jämtlands län	2	3,8	4,7	4,7	2,3
Jönköpings län	2	5,0	4,0	4,0	5,0
Kalmar län	3	3,0	4,0	3,5	2,3
Kronobergs län	3	3,7	3,7	3,0	2,3
Norrbottnens län	4	3,5	2,5	3,5	2,0
Skåne län	10	3,3	3,1	2,9	2,5
Stockholms län	9	3,4	3,9	3,6	2,3
Södermanlands län	4	3,8	4,0	3,7	3,5
Uppsala län	2	4,0	3,0	4,0	3,0
Värmlands län	5	3,7	4,0	4,2	3,4
Västerbottens län	8	3,6	3,0	3,4	2,3
Västernorrlands län	5	3,8	3,0	2,4	2,3
Västmanlands län	5	3,2	3,3	3,5	2,2
Västra Götalands län	17	3,7	3,7	3,8	2,7
Örebro län	3	4,0	3,3	3,0	2,6
Östergötlands län	7	3,8	3,0	3,2	2,1
Total	104	3,6	3,5	3,5	2,5

Bilaga 2 Kommungrupper

Kommungruppsindelningen har gjorts av Svenska Kommunförbundet. Indelningen har gjorts i nio grupper efter vissa strukturella egenskaper som bland annat befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur. Kommungrupperna är:

1. **Storstäder** (3 kommuner)
Kommun med en folkmängd som överstiger 200 000 invånare.
2. **Förortskommuner** (38 kommuner) Kommun där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet skall vara någon av storstäderna.
3. **Större städer** (27 kommuner)
Kommun med 50 000– 200 000 invånare samt en tätortsgrad överstigande 70 procent.
4. **Pendlingskommuner** (41 kommuner)
Kommun där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun.
5. **Glesbygdskommuner** (39 kommuner)
Kommun med mindre än 7 invånare per kvadratkilometer och mindre än 20 000 invånare.
6. **Varuproducerande kommuner** (40 kommuner)
Kommun med mer än 40 procent av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år, anställda inom varutillverkning och industriell verksamhet. (SNI92)
7. **Övriga kommuner, över 25 000 inv.** (34 kommuner)
Kommun som inte hör till någon av tidigare grupper och har mer än 25 000 invånare.
8. **Övriga kommuner, 12 500-25 000 inv.** (37 kommuner)
Kommun som inte hör till någon av tidigare grupper och har 12 500-25 000 invånare.
9. **Övriga kommuner, mindre än 12 500 inv.** (31 kommuner)
Kommun som inte hör till någon av tidigare grupper och har mindre än 12 500 invånare.

Källa: Sveriges kommuner och landsting, <http://www.skl.se/artikel.asp?A=11248&C=445>

Bilaga 3 Enkäten

Marknadsundersökning

Hej, jag heter och ringer från CMA - Centrum för Marknadsanalys med anledning av att du är **xxx** i kommun.

Vi genomför en undersökning på uppdrag av LRF (Lantbrukarnas Riksförbund). Idag tar många lantbrukare emot människor med särskilda behov på sina gårdar. Några har till exempel familjehemsplaceringar hos sig, andra hyr ut sin gård för daglig verksamhet och det finns de som har korttidsboende. Området är under utveckling och kallas Grön omsorg.

Vi vill veta mer om behovet av verksamhet för de personer som står under SoL/LSS. Därför vänder vi oss till dig för att få kunskap om hur det ser ut i din kommun.

Är det du som är ansvarig för dessa frågor i kommunen? (Om inte fråga efter namn och nummer till personen som är det).

Namn:.....

Har du tid att svara på några frågor, det tar ca 15 minuter? (Om det inte passar, fråga när du kan återkomma).

När:.....

I undersökningen ber vi dig att svara på frågor utifrån individer som berörs av **socialtjänstlagen och där landets kommuner har det yttersta ansvaret att ordna stöd och service**. Enkäten består av tre frågeområden. Det första frågeområdet handlar om nulägesituationen inom omsorgsverksamheten, det andra frågeområdet om er syn på ert framtida omsorgsbehov. Avslutningsvis är det några frågor om så kallad Grön omsorg.

A. Nulägessituation

De fyra grupper som vi fokuserar på i denna undersökning är personer med funktionshinder, personer med missbruksproblem, barn och ungdomar samt äldre människor. Vi kommer att ställa ett antal frågor kring varje grupp.

Funktionshinder

Nu ber vi dig att svara på frågor utifrån de som berörs av lagen om stöd och service till **funktionshinder** (LSS).

Är du ansvarig för detta område?

- Ja => Fortsätt till fråga 1
- Nej => Vem är ansvarig för detta område?.....

1. Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för funktionshinder?

.....
.....
.....

2. Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?

- a. Kommunal regi
- b. Privata aktörer
- c. Både kommunal och privat omsorg men fördelat enligt % (ange % för resp)

Jag kommer nu att läsa upp ett antal påståenden och jag ber dig svara på en skala 1-5 där 1 innebär *inte alls tillfredställande* och 5 innebär *mycket tillfredställande*.

3. Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...

	Inte alls					Mycket	
	Ingen	tillfredställande			tillfredställande		åsikt
		1	2	3	4	5	
a	den omsorg som efterfrågas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b	omsorg som tillgodoser <u>individens</u> behov?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c	omsorg som uppnår <u>mångfald</u> genom att använda fler omsorgsaktörer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kriminalitet och Missbruk

Nu ber vi dig att svara på frågorna utifrån gruppen vuxna med missbruksproblem (det vill säga 21 år eller äldre), problem relaterade till missbruk av alkohol, narkotika, läkemedel och som får individuellt behovsprövade insatser av socialtjänsten. Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Är du ansvarig för detta område?

- Ja => Fortsätt till fråga 4
- Nej => Vem är ansvarig för detta område?.....

4. Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för kriminalitet och missbruk?

.....
.....
.....

5. Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?

- a. Kommunal regi
- b. Privat omsorg
- c. Både kommunal och privat omsorg men fördelat enligt % (ange % för resp)

Jag kommer nu att läsa upp ett antal påståenden och jag ber dig svara på en skala 1-5 där 1 innebär *inte alls tillfredställande* och 5 innebär *mycket tillfredställande*.

6. Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...

	Inte alls					Mycket	
	Ingen					åsiikt	
	tillfredställande			tillfredställande			
	1	2	3	4	5		
a den omsorg som efterfrågas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
b omsorg som tillgodoser <u>individens</u> behov?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
c omsorg som uppnår <u>mångfald</u> genom att använda fler omsorgsaktörer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Barn och ungdomar

Nu ber vi dig att svara på frågorna utifrån barn och ungdomar som berörs av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). (Exempel på stöd här är familjehem och jourhem)

Är du ansvarig för detta område?

- Ja => Fortsätt till fråga 7
- Nej => Vem är ansvarig för detta område?.....

7. Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för vård av unga?

.....
.....
.....

8. Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?

- a. Kommunal regi
- b. Privat omsorg

- c. Både kommunal och privat omsorg men fördelat enligt % (ange % för resp)

Jag kommer nu att läsa upp ett antal påståenden och jag ber dig svara på en skala 1-5 där 1 innebär *inte alls tillfredställande* och 5 innebär *mycket tillfredställande*.

9. Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...

	Inte alls					Mycket
	Ingen					åsiikt
	tillfredställande		tillfredställande			
	1	2	3	4	5	
a den omsorg som efterfrågas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b omsorg som tillgodoser <u>individens</u> behov?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c omsorg som uppnår <u>mångfald</u> genom att använda fler omsorgsaktörer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Äldre

I följande avsnitt berör vi omsorg av äldre. Det handlar om dagverksamhet, äldreboende, seniorboende.

Är du ansvarig för detta område?

- Ja => Fortsätt till fråga 10
- Nej => Vem är ansvarig för detta område?.....

10. Hur många personer i din kommun är idag berättigade till omsorgsverksamhet för äldre?

.....

.....

.....

11. Vem bedriver omsorgsverksamhet åt den här gruppen i din kommun idag?

- a. Kommunal regi
- b. Privat omsorg
- c. Både kommunal och privat omsorg men fördelat enligt % (ange % för resp)

Jag kommer nu att läsa upp ett antal påståenden och jag ber dig svara på en skala 1-5 där 1 innebär *inte alls tillfredställande* och 5 innebär *mycket tillfredställande*.

12. Hur väl anser du att ni idag klarar av att tillhandahålla...

	Inte alls					Mycket	
	Ingen					åsiikt	
	tillfredställande			tillfredställande			
	1	2	3	4	5		
a	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
b	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
c	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Vi vill avsluta avsnittet om nulägesituationen med en fråga om hur ni upphandlar omsorgstjänster.

13. Hur upphandlas omsorgstjänster i kommunen för ovanstående grupper? Flera svar möjligt.

- a. Upphandlar ej, utförs i kommunal regi/beställningar riktade till kommunal verksamhet
- b. Upphandlad verksamhet, entreprenader
- c. Kundval
- d. Direktupphandling vid de tillfällen då det är aktuellt
- e. Rekommendationer/tidigare relationer
- f. Annat; nämligen: _____

B. Framtida behov

Nu ber vi dig att göra en uppskattning av det framtida omsorgsbehovet i din kommun utifrån de grupper som har diskuterats tidigare.

1. Hur kommer ert generella behov av omsorg att förändras inom de närmaste tre åren?

- a. Öka => Fortsätt till fråga 2a

- b. Oförändrat => Fortsätt till fråga 3
- c. Minska => Fortsätt till fråga 2b

2. Ange omfattning på förändringen

- a. Ökning: procent
- b. Minskning: procent

3. Finns det någon grupp där behovet av omsorg är större än hos övriga grupper? Anteckna anledningen till att behovet är större i den/de grupperna.

	Ja	Anledning
a Funktionshindrade	☐
b Kriminalitet och missbruk	☐
c Barn och ungdomar	☐
d Äldre	☐

C. Grön omsorg

LRF har valt att definiera Grön omsorg som "Meningsfull sysselsättning på gårdar i lantlig miljö för människor med särskilda behov". Då menas i första hand de människor som på olika sätt berörs av Socialtjänstlagen. Det kan handla om daglig verksamhet på en gård med aktiviteter som trädgårdsodling, sköta om djur mm. Brukarna bidrar inte i en eventuell annan näringsverksamhet på gården utan detta är naturligtvis anpassade aktiviteter.

1. Har du hört talas om begreppet Grön omsorg?

- Ja
- Nej

- Vet ej

2. Hur intressant vore det att anlita privata entreprenörer inom Grön omsorg för följande områden? Svara på en skala från 1 till 5 där 1 innebär "Inte alls intressant" medan 5 innebär "Mycket intressant"

Frågan ställs för de områden som respondenterna angett att de är ansvariga för

	Inte alls intressant		Mycket intressant			Ingen åsikt
	1	2	3	4	5	
a Funktionshindrade	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b Kriminalitet och missbruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c Barn och ungdomar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d Äldre	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Hur intressant vore det att anlita privata entreprenörer inom Grön omsorg för följande verksamheter? Svara på en skala från 1 till 5 där 1 innebär "Inte alls intressant" medan 5 innebär "Mycket intressant"

	Inte alls intressant		Ingen åsikt			Mycket intressant
	1	2	3	4	5	
a Daglig verksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b Dagverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c Korttidsboende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d Familjehem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e Annan verksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Avslutningsvis tackar vi för din tid och undrar om du vill ta del av en sammanställning av svaren? Om ja: email.....